

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

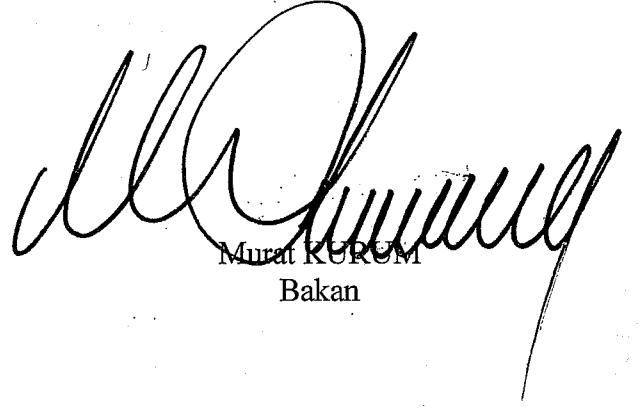
Sayı :30824082-610-3 41 84 61
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

12 Nisan 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA.

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 6 Sayfa)
- Cevap Yazısı (51 Adet, 93 Sayfa)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN ALİ KENANOĞLU NUN
TBMM 7/60039 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR:

İstanbul'un birçok ilçesinde hava kirliliği tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın sitesindeki verilere göre son günlerde 8 ilçede hava kirliliğinde çok yüksek artışlar olduğu görülmektedir. Uzmanlara göre Kağıthane, Esenler, Kadıköy, Ümraniye, Başakşehir, Beşiktaş, Mecidiyeköy ve Avcılar'da görülen yüksek hava kirliliğinin başlıca nedenlerinden birinin trafik yoğunluğu olduğu söylenmektedir. Kirliliğin yüksek olduğu ilçelerin ortak noktası ise ana yollara yakın olmasıdır. Havaası temiz olan ilçelerin ise çoğunlukla rüzgara açık bölgeler olduğu göze çarpmaktadır. Havanın kirli olması trafik yoğunluğu saatlerine göre de değişkenlik göstermektedir. Sabah ve akşam yoğun trafik saatlerinde kirlilik artmaktadır. Kağıthane'de, kirli hava neredeyse gözle görülür durumdayken akşam saatlerinde neredeyse ilçeyi pus kaplamaktadır. Uluslararası Hava Kirliliği Önleme ve Çevre Koruma Birliği Başkanlığı, dünyada her dakikada 13 kişinin hava kirliliği nedeniyle öldüğünü, çapı 2.5 mikron ve daha küçük partiküllerin bu ölümlerin başlıca nedeni olduğunu, bu partiküllerin başlıca sebebinin trafik yoğunluğundan kaynaklandığını, dolayısıyla bu tür ortamların bundan arındırılması gerektiğini belirtmektedir. 16 milyon nüfusa ve 5 bin 400 kilometrekarelik alana sahip büyük bir metropol olan İstanbul'da 4.5 milyon kadar motorlu aracın 3.2 milyonu otomobillerden oluşmaktadır. Bu otomobillerin yüzde 41'inin dizel araçlardan oluştuğu bilinmektedir. Dizel yakıtın, hava kirliliği ve ölümlere sebep olan bu partiküllerin oluşmasında en önemli sebeplerden biri olduğu uzmanlarca ifade edilmektedir.

Dolayısıyla, insanların daha çok raylı sistemlere yöneltilmesi gerekmektedir. İstanbul'un henüz raylı sistem uzunluğu ihtiyaçların çok altında olduğu bilinmektedir. İstanbul'un ihtiyacı olan 800 kilometrelik bir raylı sistemine karşılık, 230 kilometrelik bir raylı sistem uzunluğu bulunmaktadır. Bunun yeterli olmadığı çok açıktır. Diğer taraftan, Akademik Solunum Demeği Başkanlığı ise hava kirliliğinin solunum sistemi hastalıkları üzerinde olumsuz etkisi olduğunu, özellikle kronik solunum hastalıkları, astım, koah gibi hastalıklarda hava kirliliğinin önemli bir tetikleyici olduğunu, kış aylarında hava kirliliğinin artması nedeniyle solunum hastalıklarında artış gözlemlendiğini, hava kirliliğinin akciğer kanseri yapma özelliğinin de bulunduğunu, ayrıca, hava kirliliğinin fazla olduğu günlerde Covid enfeksiyonu kapanların daha şiddetli bir seyir gösterdiği yönünde açıklamaları bulunmaktadır. Bu bağlamda;

1-İstanbul'da insan sağlığını tehdit edebilecek boyutlara ulaşan hava kirliliğinin en aza indirilmesi için Bakanlık olarak hangi önlemleri almaktasınız?

2-İstanbul'da hava kirliliği yaşanmasının nedenlerinden biri olan trafik yoğunluğunun azaltılması için hangi projeleriniz bulunmaktadır?

CEVAPLAR:

1-Bakanlığımız Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında, belirli dış ortam hava kirleticileri için sınır değerler, illerde hava kalitesinin korunmasına esas hazırlanması gereken Temiz Hava Eylem Planları ve planlara ilişkin belirlenen eylemlere ait

hükümler düzenlenmiştir.

06.06.2008 tarihli ve 26898 sayılı Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve 2013/37 sayılı Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi kapsamında hava kalitesinin iyileştirilmesine yönelik görev ve yetkileri bulunan ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör kuruluşları ile işbirliği içerisinde hazırlanan "2020-2024 İstanbul İli Temiz Hava Eylem Planı" İl Mahalli Çevre Kurulunun 07.07.2020 tarihindeki toplantısında görüşülerek oybirliği ile kabul edilmiş olup aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

<https://istanbul.csb.gov.tr/2020-2024-istanbul-ili-temiz-hava-eylem-plani-yayinlandi-haber-257154>

"2020-2024 İstanbul İli Temiz Hava Eylem Planı" nda; Sanayi kaynaklı, Trafik kaynaklı, Isınma kaynaklı Hava Kirliliğinin Azaltılmasına, İmar-Planlama ve Eğitim Uygulamasına yönelik olarak tedbir eylemleri bulunmaktadır.

"2020-2024 İstanbul İli Temiz Hava Eylem Planı" nda hava kalitesinin iyileştirilmesine yönelik görev ve yetkileri bulunan ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör kuruluşlarının işbirliği içerisinde 6 aylık dönemler halinde uygulama takvimindeki tedbirlerin alınması ve uygulanmasına yönelik ne gibi işlemleri yapıldığına dair bilgiler toplanmakta ve elde edilen bilgiler Bakanlığımızın "Temiz Hava Eylem Planı Portalı" na girilmekte ve elde edilen bilgilerin kurumlar düzeyinde takibi yapılmaktadır.

Bununla birlikte; Bakanlığımız önderliğinde web tabanlı coğrafi bilgi sistemleri ve bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim - HEY Portalı" aracılığıyla stratejik bölgesel hava kalitesi haritaları ilçe ilçe km² düzeyinde hazırlanmaktadır. Tüm illerimizin stratejik hava kalitesi haritalarının tamamlanmasıyla; yerel, bölgesel ve ulusal ölçekli politikaların etkinleştirilmesi planlanmıştır.

Vatandaşlarımızın soluduğu havanın kalitesi, Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı dâhilinde 360 sabit ölçüm istasyonu ile anlık olarak ölçülmektedir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından, geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri ortaya konulmaktadır. Böylece kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin etkileri ve ulaşımdan kaynaklanan karbon emisyonunun azaltılmasına katkı sağlamak, hava kalitesini iyileştirmek amacıyla, Yeşil Mutabakat Eylem Planı ve Net Sıfır Emisyon hedefleri kapsamında; egzoz emisyonlarının azaltılması ve alternatif yakıtlı, düşük emisyonlu bireysel ulaşım imkânlarının teşvik edilmesi, bisiklet ve paylaşımlı elektrikli skuter sistemleri gibi mikro hareketlilik araçlarının kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Ulaşım entegre bisiklet yollarının teşvik edilmesine yönelik olarak bisiklet ve elektrikli skuterlerin güvenli olarak kullanılması ve yaygınlaştırılması için gerekli altyapının oluşturulmasına yönelik olarak, yerel yönetimlerce yapılacak bisiklet yollarına finansal destek sağlanmaktadır.

Bisiklet ve elektrikli skuter gibi düşük emisyonlu ulaşım araçlarının yaygınlaştırılması için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Bakanlığımız tarafından ortak olarak Elektrikli Skuter Yönetmeliği hazırlanmıştır.

Ayrıca, toplu taşımada ve hizmet araçlarında çevre dostu araçların kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla gerekli koordinasyonun yapılarak, ulaşım politikalarının belirlenmesine yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması planlanmaktadır.

Trafikte seyreden motorlu taşıtlarından kaynaklanan egzoz gazlarının neden olduğu hava kirliliğinin etkilerinden canlıları ve çevreyi korumak, egzoz gazı kirleticilerinin azaltılmasını sağlamak, ölçümler yaparak kontrol etmek ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği yayımlanmıştır.

2018 yılında uygulamaya geçen Egzoz Gazı Emisyon Ölçümü Takip Sistemi ile ölçümlerde gerçekleştirilen manipölasyonlar önlenmiş, sahte emisyon pulu kullanımı engellenmiş ve önceki yıllara oranla ölçüm sayılarında artış sağlanmıştır. Vatandaşlardan talep edilen bazı belgeler ve işlemler elektronik ortama taşınarak bürokrasi azaltılmış, ölçüm raporları e-devlet üzerinden erişime açılmıştır.

2-Egzoz emisyon ölçüm denetimlerinin etkinliğinin artırılması, ölçüm yaptırmayan araç sayısının azaltılması amacıyla Egzoz Elektronik Denetleme Sistemi (EGEDES) Projesi çalışmaları yürütölmüştür. Uygulamanın 2022 yılı içerisinde tüm illerde hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

Ulaşımaya entegre şehir içi bisiklet yollarının teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli altyapının oluşturulmasına yönelik olarak, yerel yönetimlerce yapılacak bisiklet yollarına finansal destek sağlanmaktadır. Bu çerçevede, Belediyeler bisiklet yolu projeleri için başvurularını İLBANK A.Ş. Genel Müdürlüğü'ne yapmaktadır. Başvurular komisyon tarafından değerlendirilmekte olup, uygun bulunan projelere Bakanlığımızca %50 oranında hibe desteği sağlanmaktadır.

Bisiklet yollarının turistik, doğa, gezi ve şehirlerarası ulaşım amaçlı oluşturulmasına yönelik Bisiklet Yolu Master Planı 2019 yılında hazırlanmıştır. Bisiklet Yolu Master Planı toplamda 3165 km'lik güzergahı ("Anadolu Koridoru" ve "Kıyı Koridoru" olmak üzere iki etap) kapsamaktadır.

Master Planın şehirlerarası güzergahı kapsayan "1700 km'lik 1. Etap Anadolu Koridoru İçin Bisiklet Yolları Uygulama Projesi Hazırlama İşİ" Bakanlığımız ile TOKİ arasında 21.04.2020 tarihinde imzalanan protokol kapsamında yürütölmektedir. Bu çerçevede; Kulu-Aksaray, Konya- Aksaray, Kulu-Konya güzergahı için yaklaşık 400 km bölüm için uygulama projesi hazırlanmıştır.

Bisiklet ve elektrikli skuter gibi düşük emisyonlu ulaşım araçlarının yaygınlaştırılması için Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı ve Bakanlığımız tarafından ortak olarak Elektrikli Skuter Yönetmeliği hazırlanmıştır.